

Č.j.: 73/2022

ČAROVNÝ SVĚT

školní vzdělávací program

Michaela Juklová, DiS.

Mateřská škola Svitavy, Marie Majerové 13

1.9.2022

Obsah

Úvod.....	2
1. Identifikační údaje o mateřské škole	3
2. Obecná charakteristika školy	4
3. Podmínky vzdělávání.....	5
3.1 Věcné vybavení	5
3.2 Životospráva.....	5
3.3 Psychosociální podmínky.....	6
3.4 Organizační chod školy	7
3.5 Řízení školy.....	7
3.6 Personální a pedagogické zajištění	8
3.7 Spoluúčast rodičů	8
3.8 Podmínky vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	9
3.8.1 Podpůrná opatření prvního stupně.....	9
3.8.1 Podpůrná opatření druhého až pátého stupně	9
3.9 Podmínky vzdělávání dětí nadaných	10
3.10 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let.....	10
3.11 Podmínky vzdělávání pro děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka a děti s odlišným mateřským jazykem	10
4. Organizace vzdělávání.....	13
5. Charakteristika vzdělávacího programu	22
6. Vzdělávací obsah.....	23
7. Evaluační systém a pedagogická diagnostika.....	44
8. Použitá literatura.....	46

Úvod

Předškolní vzdělávání má vytvářet předpoklady dítěte k tomu, aby ze své pozice přijalo svět, kterému rozumí a v němž se může mezi ostatními uplatnit podle svých sil a schopností. Výchovné působení má pro ně být výzvou, aby na sebe dokázalo klást nároky a nespolehalo se, že bude vedeno a směřováno. Předpokladem pro přiměřeně stanovený cíl a obsah předškolního vzdělávání je důkladná znalost dítěte. Současná odborná literatura dokáže popsat dnešní dítě z hlediska fyziologického, motorického, psychologického i sociálního. Zjišťuje mimo jiné, že dnešní dítě se mnohdy nedokáže bez problémů vyrovnávat s nároky, které jsou na ně kladeny. Mateřská škola musí sledovat, zda je současná vzdělávací nabídka přiměřená potřebám a možnostem předškolního dítěte.

Předškolní vzdělávání je přirozený proces, který má naplňovat všechny potřeby dítěte a vytvářet podnětné podmínky pro učení v nejširším slova smyslu. Mělo by respektovat prožitky a zkušenosti dítěte, jeho individualitu i hranice jeho možností, včetně těch, které jsou dány vývojovými, zdravotními či sociokulturními odlišnostmi.

Předškolní vzdělávání je vymezeno zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školským zákonem), vyhláškou MŠMT č. 14/2005 Sb. ve znění pozdějších předpisů a Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, kde jsou formulovány hlavní principy, pojetí, cíle, obsah a výstupy předškolního vzdělávání.

Školní kurikulum je zpracováno po vzájemné dohodě a přispění všech pedagogů. Návrhy na změny a úpravy školního kurikula, které vyplynou z evaluační činnosti školy, jsou diskutovány v průběhu následujícího období a výsledky tohoto procesu ovlivňují nejen koncepci školního vzdělávacího procesu, ale i podmínky a prostředky průběhu i výsledků vzdělávání.

Hlavní záměry ŠVP:

- využít přirozenou touhu dítěte po poznání, umožnit dítěti vnímat svět v jeho přirozených souvislostech a získat tak reálnější pohled na svět a aktivní postoj k němu. Dítěti jsou předávány takové hodnoty a postoje, které budou formovat jeho osobnost, aby z něj vyrostl člověk aktivně se podílející na ochraně a utváření životního prostředí.
- prohlubovat u dětí výchovu k péči o životní prostředí a posilovat citové vazby k přírodě, zvířatům, člověku, uvědomovat si, že na světě nejsme sami.
- rozvíjet osobnost dítěte, jeho individualitu, jeho vzdělávací potenciál s citovým postojem vůči ostatním lidem, světu kolem nás, člověku a jeho práci, rodině, přírodě, vlastnímu zdraví, historii a tradicím. Rozvíjíme a podporujeme vztah k sobě i druhým v souladu s lidskými hodnotami.
- rozvoj samostatnosti dítěte, jeho zdravého sebevědomí
- rozvoj individuality dítěte, talentu, tvořivosti, nadání
- pěstovat dětská přátelství, porozumění a cit pro druhé, rozvíjet schopnost komunikovat, umět se rozhodnout a nést za svá jednání odpovědnost
- být dětem i zákonným zástupcům dobrým partnerem a společně vytvářet předpoklady pro celoživotní vzdělávání dětí.

Základní cíle mateřské školy při zabezpečování předškolní výchovy

- podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji,
- podílí se na osvojování základních pravidel chování dítětem,
- podporuje u dítěte získávání základních životních hodnot a rozvoj mezilidských vztahů,
- vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání,
- napomáhá vyrovnávat nerovnosti vývoje dětí před jejich vstupem do základního vzdělávání,
- poskytuje speciální pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název dokumentu:	Čarovný svět (školní vzdělávací program)
Název školy:	Mateřská škola Svitavy, Marie Majerové 13 Svitavy, Předměstí, Marie Majerové 1910/13, PSČ 568 02 Svitavy, okres Svitavy
Statutární orgán:	Juklová Michaela, DiS.
Právní forma organizace:	Příspěvková organizace zřízená obcí
Provoz mateřské školy:	6:00 – 16:30 hod.
IČO:	70993041
RED IZO:	600 099 890
Datová schránka:	y68kz4v
E-mailová adresa:	ms.majerove@svitavy.cz
Telefonní čísla:	Ředitelka: 737 375 951 Berušky: 774 850 567 Sluníčka: 730 181 673 Žabičky: 777 750 567
Údaje o zřizovateli:	Město Svitavy Svitavy, Předměstí, T. G. Masaryka 5/35, PSČ 568 02 Svitavy, okres Svitavy
IČO:	00277444
Datová schránka:	6jrbphg
Číslo jednací:	73/2022
Platnost dokumentu:	od 1. 9. 2022

Podpis ředitelky:

Razítko:

2. Obecná charakteristika školy

Mateřská škola se nachází v sídlištní zástavbě svitavského předměstí nedaleko vlakového nádraží.

Areál mateřské školy je tvořen třemi budovami a školní zahradou.

Budova A je dvoupodlažní. V přízemí se nachází třída Berušky, přilehlé kabiny, dvě sociální zázemí, dvě šatny dětí a učitelská šatna, kuchyňkou sloužící pro dopravování stravy a jako výdejna stravy pro děti z Berušek. V nadzemním podlaží se nachází třída Sluníček, přilehlé kabiny, sociální zázemí, dětská šatna, učitelská šatna a kuchyňka pro výdej stravy.

V budově B je třída Žabiček spolu se sociálním zázemím, kabiny, šatnou dětí a učitelskou šatnou a kuchyňkou pro výdej stravy. Součástí této budovy je také úschovna hraček pro školní zahradu, která je přístupna právě ze školní zahrady.

Poslední budova slouží jako administrativní a hospodářské zázemí mateřské školy: v budově se nachází ředitelna, kancelář účetní, prádelna MŠ a komunitní centrum s kuchyňkou a sociálním zázemím.

Součástí areálu je také výše zmíněná školní zahrada, která byla v roce 2015 zřízena v souladu s EVVO. Samotná zahrada je velkorysé velikosti s dostatkem přírodního stínu. Samotná zahrada je členěna do několika koutků: východní část tvoří multifunkční zařízení rozvíjející hrubou motoriku dětí, pískoviště a okrasná zahrada s ovocnými rostlinami a keři. Jižní část je vybavena náčiním rozvíjícím hrubou motoriku a koordinace ruky a oka. Směrem k západní části se nachází koutek určený k pozorování ptactva a hmyzu doplněný o altán. V západní části jsou vybudovány vyvýšené záhony, které mohou být každoročně osázeny zeleninou dle přání dětí.

Mateřská škola je příspěvkovou organizací zřízenou Městem Svitavy.

O chod školy se stará zpravidla 10 zaměstnanců – ředitelka, pět zaměstnanců zajišťujících vzdělávání dětí a čtyři provozní zaměstnanci (účetní, dva zaměstnanci zajišťující úklid a zaměstnanec pověřen výdejem stravy).

Mateřská škola je zapojena do celostátní sítě škol se zájmem o environmentální výchovu „Mrkvička“. V roce 2014 jsme získali certifikát „Ekologická škola Pardubického kraje 4. stupně“. Jsme držiteli certifikátu „Mateřská škola přátelská k dětem a rodičům“.

Škola každoročně organizuje rozmanité akce pro děti i rodiče. Především to jsou aktivity zaměřené na adaptaci nových dětí – pravidelná Odpoledne pro rodiče s dětmi, organizujeme činnosti jako například společně tvořivé dílny s rodiči, kulturní a společenské akce. Děti z MŠ se účastní divadelních představení, navštěvují představení kina, na akcích pořádaných MŠ se seznamují s živými zvířaty, jezdí na školní výlety atp. Pravidelně navštěvujeme tělocvičnu Základní školy Nám. Míru, děti zde absolvují i počítačovou výuku. Zúčastňujeme se sportovních akcí, jako jsou Sportovní hry mateřských škol ve městě, kde dosahujeme velmi dobrých výsledků, každoročně realizujeme lyžařský výcvik a předplaveckou výuku.

Mateřská škola při vzdělávání využívá prvků alternativního programu Začít spolu, jehož základem je osobnostně orientované prožitkové učení a činnosti v centrech aktivit. Respektuje všechny oblasti rozvoje dítěte a v maximální možné míře naplňuje cíle předškolního vzdělávání. V pedagogické práci jsou pravidelně zařazovány preventivní logopedické chvílky, pro prevenci obtíží pohybového aparátu též důležité zdravotně preventivní pohybové chvílky.

3. Podmínky vzdělávání

3.1 Věcné vybavení

Třídy mateřské školy jsou svým uzpůsobením a členěním optimálně řešeny z hlediska prostoru i účelu pro celodenní pobyt dětí. Vybavení tříd je přizpůsobeno individuálním potřebám, věkovým odlišnostem i skupinovým činnostem dětí. Třídy jsou upraveny tak, aby poskytovaly dětem příjemné a podnětné prostředí pro jejich celodenní pobyt a umožňovaly dostatečné uspokojení jejich potřeby hry, rozvíjely jejich sociální a kognitivní kompetence a zajistily přiměřené soukromí. Díky prostornému interiéru je možné třídu členit na koutky s ohledem na přístupnost jednotlivých hraček, pomůcek, náčiní a materiálu, které je stále doplňováno a obohacováno v mezích možností školy. Jednotlivé koutky jsou průběžně doplňovány a rozšiřovány nejen mateřskou školou, ale i díky spolupráci s rodiči dětí, kteří vybavení koutků obohacují o materiál, který již ke své potřebě nevyužijí. Jde například o výtvarný či přírodní materiál, textil, galanterie, vlny, provázky, drátky, drobný dílenský materiál, nástroje, nářadí, drobné mechanické přístroje k objevování, experimentování, pozorování, sestavování, kartony, staré hodiny, budíky, klávesnice. Rodiče nabízejí i potravinový sortiment co se týká přípravy zdravých pokrmů, svačinek, salátů apod. v rámci osvojování prvků zdravého životního stylu atp. Většina vybavení je za dohodnutých pravidel dětem volně přístupná.

Školní zahrada je v současné době vybavena podle našich představ. Slouží jednak jako „učebna pod širým nebem“ a zároveň jako relaxační prostor pro všestranné vyžití dětí. Snahou mateřské školy je tak přizpůsobit venkovní prostředí potřebám dětí – vytvořit takové externí prostředí, které bude volně navazovat na filozofii rozvoje školy.

Záměr:

- Vytvořit materiálně technické zázemí na úroveň moderní, estetické a současné době odpovídající kvality.
- Přizpůsobit prostory vzniklé po rekonstrukci v hospodářském pavilonu rodičům s dětmi, rodinám a maminkám na mateřské dovolené a vytvořit jim podmínky pro komunikaci a setkávání, vzdělávací akce, kurzy a zájmovou činnost, rodinné události, výměnu zkušeností a také adaptační odpoledne pro děti před vstupem do mateřské školy.
- přizpůsobit venkovní prostředí potřebám dětí – vytvořit takové externí prostředí, které bude volně navazovat na filozofii rozvoje školy.

3.2 Živospráva

Snahou mateřské školy je probudit v dětech zájem o zdravý životní styl nejen pomocí pohybových aktivit dětí, ale také v nich upevňovat zdravé stravovací návyky.

Dětem je poskytována plnohodnotná, pestrá a vyvážená strava, je zachována vhodná skladba jídelničky. Mateřská škola klade důraz na konzumaci ovoce a zeleniny v syrovém stavu prostřednictvím dopoledních ovocných svačinek, zdravých talířků atd. a využívá možností širokého sortimentu celozrnného pečiva. Individuální potřeba je v mateřské škole plně respektována, proto je i ranní svačinka realizována formou postupné svačiny po příchodu dětí do mateřské školy. Ve třídě Sluníček, kde jsou centralizovány převážně poslední rok před nástupem do základní školy si děti připravují svačinu samy z předem připravených surovin (např. samy si namažou pečivo připravenou pomazánkou, které si dle chuti a preferencí ozdobí libovolným množstvím zeleniny). Intervalů mezi podávanými pokrmy jsou vhodně dodržovány.

Děti mají kromě čaje a mléka po celý den k dispozici tekutiny v koutku „pitný režim“, který navštěvují samostatně dle vlastních potřeb.

Mateřská škola zajišťuje pravidelný denní rytmus a řád s důrazem na střídání aktivit a odpočinku, který je však uvolněný natolik, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci s ohledem na situační učení v tematických blocích. Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, při vhodném počasí tráví většinu času na vycházkách, pohybových aktivitách na hřišti v sousedství či na školní zahradě tak, aby bylo zajištěno dostatečné pohybové vyžití dětí. V interiéru tříd je volný pohyb dětí samozřejmostí a je přizpůsoben podmínkám jednotlivých tříd. V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity a odpočinku, což zajišťují klidové zóny některých koutků. Potřeba spánku a odpočinku jednotlivých dětí je řešena individuálně, podle možností jsou využívány klidové činnosti.

Záměr:

- Důsledným a promyšleným výchovným působením a vlastním vzorem vytvářet u dětí návyky zdravého životního stylu.

3.3 Psychosociální podmínky

Mateřská škola klade důraz na to, aby každý účastník vnímal mateřskou školu jako prostředí příjemné, jisté a bezpečné prostředí. Jedním z prostředků, jak toho docílit, je utvoření heterogenních tříd, které umožňují zachování sourozeneckých či přátelských vazeb a navázání vztahů se spolužáky s trvalejším charakterem. Sociální klima jednotlivých tříd je odrazem chápání dětství a jeho specifik konkrétními pedagogy a silně ovlivňuje další vývoj dítěte. Učitelky se snaží zajistit naplnění individuálních potřeb dětí a empatické přístup v maximální možné míře. Zajišťují, aby děti nebyly neúměrně zatěžovány, aby měly dostatek prostoru pro dokončení započaté činnosti a nebyly nuceny ke spěchu, aby žádné dítě nebylo zvýhodňováno nebo naopak znevýhodňováno či snad zesměšňováno, podceňováno apod.

Děti jsou vedeny k samostatnosti, svobodnému projevu a vlastnímu rozhodování, k potřebě nastavení a dodržování společně smluvených pravidel (jež jsou srozumitelná pro všechny děti). Důraz je kladen především na pocit bezpečí, přátelské vztahy mezi dětmi, mezi dětmi a dospělými, vzájemnou kooperaci a pomoc druhým. Tuto atmosféru vytváří v první řadě učitelka, která jedná s dětmi z pozice partnera, která je vždy ochotna dítě vyslechnout a pomoci mu, přistupuje k dětem empaticky a respektuje jejich důstojnost, vytváří klidnou atmosféru ve třídě, pozitivně děti motivuje a je schopna ocenit jejich úspěchy.

Atmosféru ve třídě, tzv. skryté kurikulum, je nutné dlouhodobě rozvíjet a je jedním z nejdůležitějších závazků v práci předškolního pedagoga. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života – je dítěti blízká, jemu pochopitelná, přiměřeně náročná, dítěti užitečná a prakticky využitelná. Mateřská škola si uvědomuje význam hry v životě dítěte, pro které je potřebou a hlavní činností. Pro pedagoga je hra dítěte důležitým diagnostickým prvkem, který umožňuje rozpoznat vývojovou úroveň dítěte, popřípadě odchylky a náznaky možných komplikací. Spontánní aktivity dětí jsou ponechány v kompetenci dětí, učitelka napomáhá dětem v naplnění jejich potřeb a dbá o podnětnost prostředí třídy. Řízené aktivity jsou podřízeny zájmu dětí, jsou společně konzultovány a plánovány, jejich průběh je přizpůsoben vývojovému stupni jednotlivých skupin dětí. Naplňování tohoto záměru je podmíněno využíváním forem práce spojených s hrou a aktivitou dětí v maximální možné míře. Pedagogové nabízejí dětem aktivity, které posilují jejich pozitivní sebepojetí a sebevědomí. Demonstrují přesvědčení o možnostech

každého dítěte dosáhnout kvalitní vzdělávací výsledky. Užívají výchovně vzdělávacích strategií, které pomáhají dětem vytvářet pozitivní vztahy a učit se vzájemně spolupracovat.

Záměr:

- Zkvalitňovat a rozvíjet pozitivní klima školy.
- Zvyšovat kvalitu kultury prostředí MŠ (úklid, výzdoba, uspořádání prostorů tříd, venkovní úpravy, bezpečnost provozu, kvalita stravy, modernizace materiálu a pomůcek atp.).
- Rozvoj týmové spolupráce a kolegiálních vztahů ve škole.
- Usilovat o přizpůsobení podmínek školy potřebám dětí a cílevědomě vytvářet maximální pohodu, pocit bezpečí, pozitivní vztahy mezi dítětem a pedagogem i mezi všemi ostatními zúčastněnými.
- Sledovat a vyhodnocovat klima školy ve všech jeho aspektech a všemi zúčastněnými aktéry – (rodiče, učitelé, zaměstnanci, děti, spolupracovníci).

3.4 Organizační chod školy

Denní řád mateřské školy umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí a jejich aktuální potřeby. Pedagogové v jednotlivých třídách se plně věnují dětem a jejich vzdělávání. Mateřská škola vytváří podmínky pro individuální i skupinové činnosti dětí, které mají možnost se účastnit těchto aktivit dle svého zájmu a výběru. Dostatečný prostor je věnován spontánní hře dětí a vhodné uzpůsobení prostředí tříd nabízí možnost využívání koutků pro samostatné činnosti dle výběru a zájmu dětí i pro své soukromí. V denním režimu jsou pravidelně zařazovány rozmanité pohybové aktivity, zdravotně preventivní pohybové chvíle, preventivní logopedické chvíle. Další pohybové aktivity jsou přizpůsobeny ročnímu období – turistické vycházky a výlety, bobování apod.

Veškeré aktivity se škola snaží organizovat tak, aby byly děti podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, zapojovaly se do organizace činností a pracovaly vlastním tempem. Učitelky se snaží plánovat činnosti podle potřeb a zájmů dětí a vytvářet podmínky především pro individuální a skupinové činnosti, které lépe vyhovují rozvoji osobnostních struktur dětí.

Pedagogové systematicky sledují a zaznamenávají vývoj, procesy učení a vzdělávací pokrok každého dítěte a pravidelně jim poskytují srozumitelnou zpětnou vazbu k jejich práci. K dalšímu pokroku v učení nabízejí dětem aktivity, které jsou v zóně jejich nejbližšího vývoje. Vedou děti k tomu, aby si ze vzdělávací nabídky volily vzdělávací cíle, a ve vazbě na tyto stanovené cíle a očekávání prováděly sebehodnocení a vrstevnické hodnocení.

Záměr:

- Učitelky ve třídách budou věnovat pozornost plánování a realizování vzdělávacích činností tak, aby zároveň obsahově i časově respektovaly režimové požadavky denního řádu (jídlo, pobyt venku, odpočinek, spánek) různých věkových kategorií. 13

3.5 Řízení školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny a sepsány v náplních práce, bezpečnost dětí i dospělých je ošetřena v příslušných vnitřních předpisech. Ředitelka se snaží vytvářet ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení mateřské školy a respektuje jejich názor. Podporuje jejich účast při rozhodování o zásadních otázkách školního

vzdělávacího programu. Snaží se, aby pedagogové pracovali týmově, plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy bylo funkční a respektovalo individuální zvláštnosti jednotlivých dětí a tříd.

Škola využívá funkční informační systém, každodenní předávání informací je doplňováno krátkými schůzkami pedagogů i provozních zaměstnanců, které řeší především organizační záležitosti. Provozní porady a pedagogické rady se konají dle stanoveného plánu. Ředitelka školy vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, má stanovená kritéria pro přiznání osobního ohodnocení i odměn. Podporuje týmovou spolupráci a zve ke spolupráci rodiče dětí a další partnery. Plánování pedagogické práce se opírá o předchozí analýzu potřeb školy a využívá zpětnou vazbu.

Ředitelka školy spolu s dalšími pedagogickými pracovníky aktualizuje vypracovaný Školní vzdělávací program. Snaží se o spolupráci se zřizovatelem a dalšími partnery.

Záměr:

- Zdokonalovat řídicí činnost, zvyšovat aktivní podíl pracovníků na řízení a zlepšovat práci školy.
- Hodnotit a inovovat strategie a plány pro realizaci ŠVP.
- Zajistit podíl pracovníků na strategickém řízení a vlastním hodnocení školy.

3.6 Personální a pedagogické zajištění

Všichni pedagogičtí pracovníci mají předepsanou odbornou kvalifikaci. Pedagogický sbor funguje na základě jasných a srozumitelných pravidel. Učitelky se aktivně vzdělávají, využívají doporučenou odbornou literaturu, odborný tisk a účastní se dalšího vzdělávání v souladu s potřebami školy. Ředitelka podporuje vzdělávání pracovníků, zajišťuje odbornou literaturu i podmínky ke vzdělávání i samostudiu. Další vzdělávání je ošetřeno plánem DVPP. Služby pedagogů jsou organizovány tak, aby byl zajištěn plynulý provoz školy, a aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna optimální pedagogická péče o děti. Zaměstnanci školy se snaží svým jednáním a chováním podporovat směřování školy a jsou kvalitními partnery v tomto úsilí pedagogům. Je zajištěno překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů každý den v každé třídě minimálně v rozsahu 2,5 hodin, a to převážně v době náročné na organizaci a bezpečnost dětí (pobyty venku, účast na akcích mimo školu apod.).

Záměr:

- Pravidelně vyhodnocovat personální rizika a přijímat opatření k jejich odstraňování, zejména v oblasti odborné kvalifikace pedagogů a věkové struktury.

3.7 Spoluúčast rodičů

Mateřská škola usiluje o maximální spolupráci s rodinou dítěte. Pedagogové se snaží o navázání vztahu vzájemné důvěry, otevřenosti, vstřícnosti, porozumění. Naším záměrem je především vytvořit takový vztah s rodiči, který je motivuje ke spolupráci na základě partnerství. Učitelky sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí a jejich rodin, kterým se snaží porozumět, vcítit se do nich a v mezích možností jim vyhovět. Snaží se vzbuzovat zájem rodičů o dění v mateřské škole, popř. je do života školy zapojit. Mateřská škola se snaží pravidelně a dostatečně informovat rodiče o veškerém dění. Rodiče, projeví-li zájem, se mohou podílet na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů a napomáhat řešení vzniklých problémů apod. Rodiče se mohou kdykoliv účastnit aktivit jednotlivých tříd, přispět k jejich obohacení či sledovat své dítě během

denního programu mateřské školy. Pedagogové rodiče aktuálně a citlivě informují o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči na společném postupu při jeho výchově a vzdělávání. Podle zájmu a požadavku rodičů poskytují poradenský servis, doporučují i zapůjčují vhodnou odbornou literaturu, která je součástí rodičovské knihovny v mateřské škole, popř. návštěvu psychologa, logopeda a dalších odborníků na základě průběžně prováděné diagnostiky dítěte. Chrání soukromí rodiny a zachovávají mlčenlivost o jejích vnitřních záležitostech. S rodiči vždy jednají diskrétně, taktně, ohleduplně a s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, vyvarují se přílišné horlivosti při poskytování nevyžádaných rad. Mateřská škola pořádá společné akce pro rodiče a jejich děti – adventní tvořivé dílny, programy pro rodiče, přednášky, besedy, vystoupení dětí na veřejnosti za účasti rodičů apod. /viz příloha Rozpis jednotlivých akcí MŠ/. Snaží se zapojit rodiče do příprav společných akcí a využít při této příležitosti jejich možností. Záměrem mateřské školy je navázat spolupráci s rodinou dítěte ještě před jeho vstupem do mateřské školy, a to prostřednictvím neformálních setkávání pro maminky na mateřské dovolené, kde se děti i rodiče seznamují s prostředím, chodem mateřské školy a navazují zde prvotní vztahy s pedagogy i se svými vrstevníky.

Záměr:

- Usilovat o maximální spolupráci s rodinou dítěte snahou o navázání vztahu vzájemné důvěry, otevřenosti, vstřícnosti, porozumění.
- Vytvořit takový vztah s rodiči, který je motivuje ke spolupráci na základě partnerství, vzbuzovat zájem rodičů o dění v mateřské škole, popř. je do života školy zapojit.
- Informovat rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení, domlouvat se s nimi na společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.
- Podle zájmu a požadavku rodičů poskytovat poradenský servis, doporučovat vhodnou odbornou literaturu, popř. návštěvu psychologa, logopeda a dalších odborníků na základě průběžně prováděné diagnostiky dítěte.
- Dětem se speciálními vzdělávacími potřebami je zabezpečena nezbytná speciálně pedagogická podpora (podpůrná opatření – Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami).

3.8 Podmínky vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

3.8.1 Podpůrná opatření prvního stupně

Ředitelka mateřské školy rozhoduje o poskytování podpůrných opatření prvního stupně bez doporučení školského poradenského zařízení i bez informovaného souhlasu zákonného zástupce. Tím není dotčeno právo zákonného zástupce na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte (§ 21 školského zákona).

Učitelka mateřské školy zpracovává plán pedagogické podpory, ve kterém je upravena organizace a hodnocení vzdělávání dítěte včetně úpravy metod a forem práce a projednává jej s ředitelkou školy.

Pokud by nepostačovala podpůrná opatření prvního stupně (po vyhodnocení plánu pedagogické podpory) doporučuje ředitelka školy využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte (§ 16 odst. 4 a 5 školského zákona a § 2 a § 10 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)

3.8.1 Podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Podmínkou pro uplatnění podpůrného opatření 2 až 5 stupně je doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zákonného zástupce dítěte. K poskytnutí poradenské pomoci

školského poradenského zařízení dojde na základě vlastního uvážení zákonného zástupce, doporučení ředitelky mateřské školy nebo OSPOD.

Ředitelka školy určuje učitelku odpovědnou za spolupráci se školským poradenským zařízením v souvislosti s doporučením podpůrných opatření dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami (11 vyhlášky č. 27/2016 Sb.).

Ředitelka školy zahajuje poskytování podpůrných opatření 2. až 5. stupně bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a získání informovaného souhlasu zákonného zástupce.

Ředitelka školy průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrných opatření, nejméně však jeden krát ročně, v případě souvisejících okolností častěji. Ukončení poskytování podpůrného opatření 2. až 5. stupně je-li z doporučení školského poradenského zařízení zřejmé, že podpůrná opatření 2 až 5 stupně již nejsou potřeba. V takovém případě se nevyžaduje informovaný souhlas zákonného zástupce, s ním se pouze projednává (§ 16 odst. 4 školského zákona a § 11, § 12 a § 16 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)

3.9 Podmínky vzdělávání dětí nadaných

1) Mateřská škola vytváří ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných.

2) Mateřská škola zajišťuje realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

3.10 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

Zákonem č. 178/2016 Sb., ze dne 20. dubna 2016, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je s účinností od 1. 9. 2016 stanoveno, že se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však od 2 let.

3.11 Podmínky vzdělávání pro děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka a děti s odlišným mateřským jazykem

Dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka poskytujeme jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání.

Ředitelka mateřské školy zřídí skupinu pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, pokud jsou v mateřské škole alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu je rozděleno do dvou nebo více bloků (dle potřeby) v průběhu týdne.

Ředitelka mateřské školy může na základě posouzení potřebnosti jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

Jako podpůrný materiál je využíváno Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání

Podmínky pro vzdělávání:

- Pro zajištění kvalitních podmínek pro vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let jsou přijímána ve škole.
- Opatření týkající se zajištění bezpečnostních, hygienických, psychosociálních.
- Věcných (materiálních) a personálních podmínek, životosprávy včetně stravování, organizace.
- Vzdělávání, obsahu vzdělávání, financování a spolupráce.

Věcné (materiální) podmínky

- V oblasti věcných (materiálních) podmínek je důležitá vhodnost některých stávajících
- hraček, didaktických pomůcek a vybavení pro děti ve věku od 2 do 3 let ve třídě mateřské školy:
  - Dle věkového složení dětí je odstupňována přístupnost některého vybavení – uzavíratelné skříňky, vyšší police apod.
  - Probíhá postupné a průběžné obnovování a doplňování hraček, pomůcek, náčiní, materiálu a doplňků tak, aby odpovídalo počtu a věku dětí.
- Školní zahrada je vybavena rozličnými herními, relaxačními a sportovními prvky, které jsou určené pro různé věkové kategorie předškolních dětí.
- Zajišťujeme využívání odpovídajícího zahradního vybavení školy vzhledem k věku dětí. Škola disponuje vhodným sedacím nábytkem, který odpovídá různým věkovým kategoriím.
- Prostředí je poskytuje dostatečný prostor pro volný pohyb i hru dětí a zároveň bezpečí a klid pro odpočinek v průběhu celého dne.

Hygienické podmínky

- V oblasti hygienického zařízení splňuje škola jednotlivé parametry vyhlášky 410/2005 Sb.
- Umyvadla jsou umístěna ve výši 50 cm, výtokový ventil ve výši 60 cm nad podlahou.
- Jsou napojena na společnou mísící baterii, osazenou mimo dosah dětí. Každé umyvadlo je opatřeno pouze jednovýtokovým ventilem. Umývárna je vybavena jednou sprchou řešenou tak, aby děti mohly vstupovat bez cizí pomoci.

Životospráva, stravování

- V oblasti životosprávy upravujeme denní režim (zejména v souvislosti s individuální potřebou aktivity, odpočinku nebo spánku jednotlivých dětí).
- Při přijetí dítěte do mateřské školy stanoví ředitel mateřské školy po dohodě se zákonným zástupcem dítěte způsob a rozsah stravování dítěte, a to tak, aby se dítě, je-li v době podávání jídla přítomno v mateřské škole, stravovalo vždy. To znamená, že má nárok na stravování formou přesnídávky, oběda a svačiny, a to v souvislosti s délkou dohodnutého pobytu v mateřské škole.

Psychosociální podmínky

- Mateřská škola je pro dítě ve věku od dvou let zpravidla první institucí, kde přichází do kolektivu vrstevníků, kde se vzdělává. V adaptačním režimu je uplatněna provázanost režimu mateřské školy s režimem v rodině. Děti cítí v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně, jistě a bezpečně (umožněno používání specifických osobních pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty). Zásadní je však pro zajištění zmíněných podmínek aktivní budování vztahů a spolupráce s rodinou.
- Předškolní období je zásadní pro utváření celoživotních návyků, respektování pravidel a norem. Ve věku dvou let je dítě zpravidla připraveno tyto aspekty rozeznávat a přijímat.
- Je nastaven stálý pravidelný denní režim (dostatek času na realizaci činností, úprava času
- stravování), více klidu (prostor k odpočinku během dne), více individuální péče (vzdělávací

- činnosti realizované důsledně v menších skupinách či individuálně), srozumitelná a jednoduchá pravidla a řád.

Personální podmínky

- Aktivně využíváme možnosti pro personální posílení mateřské školy o školního asistenta příp. chůvu v mateřské škole prostřednictvím financování z projektu OP VVV Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ.
- Respektujeme požadavek se v dané problematice vzdělávat v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ať už k tématu psychických nebo fyzických specifíků vývoje dvouletých dětí nebo právní rovinu jejich přijímání do mateřské školy či jejich pobytu tam.

Organizace vzdělávání

- Z hlediska organizačního zajištění chodu umožňujeme dětem zejména individuálně přizpůsobený adaptační režim, dostatek času na veškeré aktivity včetně převlékání a stravování, zohledňujeme v souladu s právními předpisy počet dětí ve třídě mateřské školy.
- Organizace vzdělávání a plánování činností v mateřské škole vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje jejich individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem.

Bezpečnostní podmínky

- Vyhláška o předškolním vzdělávání (§5) upravuje podmínku počtu dětí při jejich pobytu mimo místo poskytovaného vzdělávání (areál mateřské školy).
- Ředitelka mateřské školy stanoví počet učitelů tak, aby na jednoho připadlo nejvýše 20 dětí z běžných tříd, nebo 12 dětí ve třídě, kde jsou zařazeny děti mladší tří let. Při zvýšení počtu dětí nebo při specifických činnostech, například sportovních činnostech, nebo při pobytu dětí v prostředí náročném na bezpečnost určuje ředitelka mateřské školy k zajištění bezpečnosti dětí dalšího pedagogického pracovníka.

Obsah vzdělávání

- Průběžně sledujeme pokroky konkrétního dítěte a neprovádíme vzájemné srovnávání dětí.
- Plánování a realizace konkrétních vzdělávacích činností je přizpůsobeno možnostem a schopnostem dětí. Podle toho učitel volí metody a formy práce. Děti se nejvíce učí nápodobou, situačním učením, často vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály. Zpravidla se děti mladší tří let nedokážou delší dobu soustředit, pozornost udrží jen velmi krátkou dobu. Tomu jsou přizpůsobeny činnosti, průběžně se střídají, jsou sladěny spontánní činnosti s řízenými. Největší prostor je ponechán volné hře a pohybovým aktivitám.

Spolupráce se zákonnými zástupci dětí

- Vzhledem k nízkému věku dětí od 2 do 3 let je spolupráce s jejich zákonnými zástupci naprosto zásadní. Jsme pro celkově vstřícný a důvěryhodný vztah mezi zaměstnanci školy, rodiči i dítětem.
- Možnost umístit dítě do mateřské školy napomáhá k souladu rodinného a pracovního života jeho zákonných zástupců. Nicméně podstatné je pro dítě ve věku od 2 do 3 let stále rodinné zázemí.

4. Organizace vzdělávání

Mateřská škola je zpravidla trojtřídní a provoz je v době 6:00 – 16:30 hod. Třídy jsou heterogenní a děti jsou v jednotlivých třídách zpravidla umístěny v tomto věkovém složení:

Zelená třída **Žabičky**: děti 2,5 – 5 let

Červená třída **Berušky**: děti 2,5 – 5 let

Žlutá třída **Sluníčka**: děti 5 – 7 let

Kritéria přijímání dětí do MŠ:

- V souladu se školským zákonem č.561/2004 Sb. a vyhláškou č.14/2005 Sb. ve znění pozdějších předpisů o předškolním vzdělávání jsou do mateřské školy přijímány děti od 2 do zpravidla 6 let.
- Mateřská škola přednostně přijímá děti s povinným předškolním vzděláváním.
- Děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou do mateřské školy přijímány s ohledem na možnosti provozu školy a úroveň zdravotního znevýhodnění či postižení dítěte, a to vždy po pečlivém posouzení individuálních potřeb a možností dítěte.

Zařazování dětí do tříd:

Do třídy **Berušek a Žabiček** jsou zařazovány zpravidla děti nejmladší, třídy jsou věkově smíšené a jsou zde zohledňovány především sourozenecké vazby. Dalším možným kritériem je respektování přání rodičů při zařazování dětí do tříd po přijímacím řízení do mateřské školy. Pedagogická práce je zde zaměřena především na adaptaci dětí v prostředí mateřské školy, začleňování do dětského kolektivu, získávání dovedností v oblasti sebeobsluhy, osvojování a respektování pravidel soužití, rozvoj sociálních a komunikačních dovedností.

Do třídy **Sluníček** jsou zařazovány zpravidla děti starší, děti s povinnou předškolní docházkou a s odkladem školní docházky. Smyslem práce ve třídě je vytvářet takové prostředí, ve kterém se dítě může samo rozhodovat, nabývat a upevňovat zdravé sebevědomí, učí se být samostatné, získává a správně využívá informace a poznatky. Prostor, ve kterém se cítí v bezpečí, kde má jasně stanovený rozsah možností, ze kterých si může s chutí vybírat činnosti. Prostor, kde vytváří a upevňuje svá přátelství, podílí se na společném životě a činnostech v mateřské škole i v rodině, asertivně se učí prosazovat se, respektovat přání, touhy a potřeby ostatních jedinců, být empatické. Při činnostech náročnějších na organizaci a bezpečnost dětí, jako jsou vycházky, pobyt dětí na školní zahradě, výlety, exkurze, besídky, akce třídy, mimoškolní akce atp. je zajištěno souběžné působení obou učitelek v každé třídě.

Organizace dne:

6:00 – 8:00 hod.	Příchod dětí do mateřské školy, předávání dětí pedagogickým pracovníkům do třídy, volně spontánní zájmové aktivity, průběžná svačina dle aktuálních potřeb dětí.
8:00 – 9:15 hod.	Činnosti a aktivity dětí řízené pedagogickými pracovníky zaměřené především na hry, zájmovou činnost a řízené aktivity.
9:15 – 11:30 hod.	Příprava na pobyt venku a pobyt venku.
11:30 – 12:15 hod.	Osobní hygiena, oběd, příprava na odpočinek dětí, průběžný odchod dětí po obědě.
12:15 – 14:00 hod.	Spánek a odpočinek dětí respektující rozdílné potřeby dětí, volné činnosti a individuální práce s dětmi s menší potřebou spánku a odpočinku.
14:00 – 16:30 hod.	Činnosti a aktivity dětí řízené pedagogickými pracovníky zaměřené především na hry, zájmovou činnost a řízené aktivity, zájmové činnosti a pohybové aktivity dětí.

Metody a formy práce:

Způsob, jak můžeme co nejlépe rozvíjet potřebnou úroveň kompetencí, vidíme v přizpůsobení podmínek mateřské školy vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí, jejich individuálním potřebám a možnostem, a to především využíváním prožitkového a kooperativního učení s důrazem na hru a samostatné činnosti dětí vycházející ze silného zážitku či zajímavé situace realizované především v menších skupinách a individuální formou. Jednou z preferovaných metod práce s předškolními dětmi je metoda prožitkového učení, která nese tyto znaky:

- **Spontánnost:** Tento znak označuje přístup dítěte k činnostem aktivně, tzn. že do činnosti vstupuje samo ze svého vlastního popudu.
- **Objevnost:** Učitelka připravuje činnosti tak, aby děti samy objevovaly, samy řešily a tím uspořádávaly, zpracovávaly a uplatňovaly své dosavadní zkušenosti. Jde o nastolení úkolů pro děti jako problému, na nějž mohou najít odpověď ve svém nejbližším okolí.
- **Komunikativnost:** Pro komunikativnost je otevřený prostor zejména při spolupráci. Úkoly jsou tedy zadávány pro skupinu, kdy je potřeba, aby děti mezi sebou spolupracovaly. Toto je možné dodržet prostřednictvím připravených materiálů, o něž se děti musí dělit, a tak se domlouvat.
- **Aktivita a tvořivost:** Aktivity a tvořivosti dosahujeme natolik bohatým prostředím, že se v něm děti mohou rozhodovat mezi nabídnutými tématy či materiály a mohou v něm experimentovat. Nelze jich dosáhnout jednoznačně zadanými úkoly splnitelnými pouze jednou, námi zadanou a popsanou cestou.
- **Konkrétnost:** Konkrétní činnosti jsou ty, při nichž děti samy něco dělají, tvoří či zkoumají. Nepatří k nim činnosti, při nichž děti sedí a pouze poslouchají dospělého, čímž přijímají informace.
- **Celostnost:** O tomto znaku snad nejlépe vypovídá výrok Jeana Piageta, který říká, že „dítě myslí rukama“. Jde o takovou realizaci činností, při níž je zapojeno co nejvíce smyslů.

Východiskem je prožitek, pokud možno společný všem dětem.

Na tomto prožitku je pak postavena řízená činnost organizovaná pro skupinu dětí. Do této činnosti děti vstupují na základě svého rozhodnutí.

Děti v rámci řízené činnosti rozhodují např. o materiálech či technikách, které si zvolí pro provedení, a na rozložení společné práce se domlouvají.

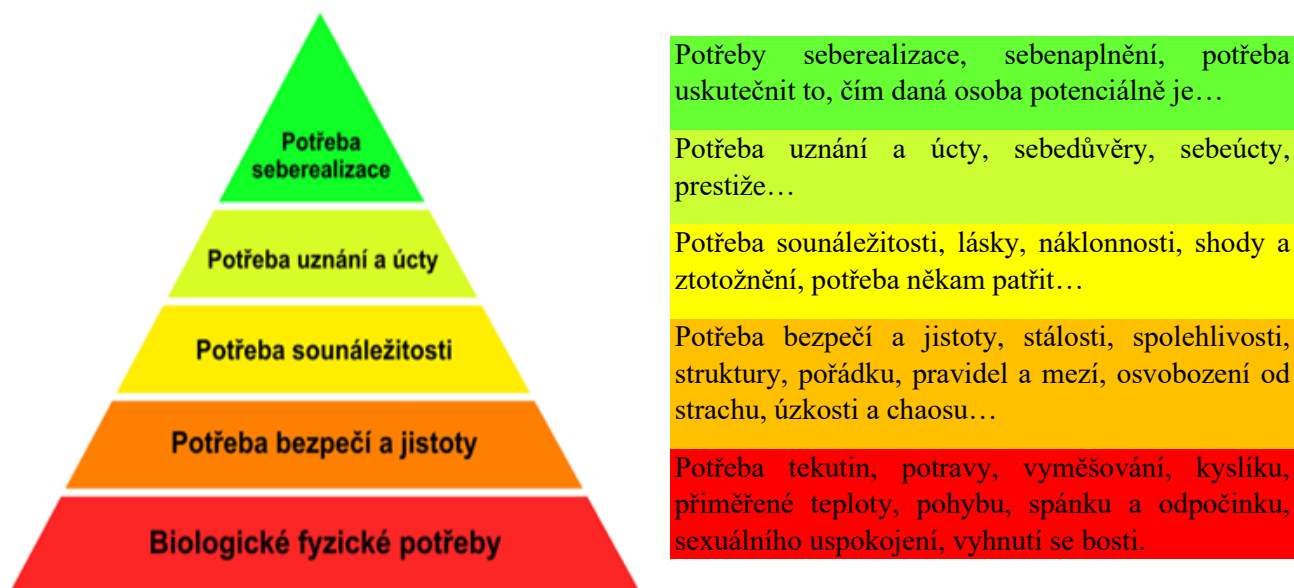
Prostředkem je systematická práce využívající principy alternativního programu Začít spolu.

Filozofický základ programu Začít spolu:

Bez ohledu na to, kde žijí, budou muset dnešní děti čelit po celý svůj život změnám: sociálním, politickým, změnám prostředí, změnám ve vědě a technice, v průmyslu, změnám na trhu práce apod. Rychlost, jakou se prosazují, nás upozorňuje, na kolik je důležité rozvíjet a podporovat v dětech přání učit se po celý život.

Program Začít spolu buduje základy pro postoje, znalosti a dovednosti životně důležité pro člověka, který se bude vyrovnávat s nároky a problémy 21. století. Přípravuje děti, aby se v budoucnu aktivně zajímaly o učení, uměly se efektivně učit, učení je bavilo a nebylo pro ně spojeno s nadměrným stresem. Uznává, oceňuje a podněcuje vývoj těch charakteristických rysů osobnosti, které budou v rychle se měnící době obzvláště potřebné.

Získávání souborů vědomostí, schopností, dovedností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého dítěte vychází nejen z uvědomění si toho, co je pro dítě podstatné pro vstup do společnosti, ale také z neopomenutelného vědomí uspokojení potřeb dítěte, ať již jsou charakterizovány A. H. Maslowem v jeho tzv. „pyramidě potřeb“, nebo v jiné teorii např. Z. Matějčka.

Hlavní cíle programu:

- Přijímat změny a aktivně se s nimi vyrovnávat
- Kriticky myslet a umět si vybírat
- Nést za svou volbu odpovědnost
- Rozpoznávat problémy a řešit je

- Být tvůrčí a mít představivost
- Sdílet zájem a odpovědnost vůči společenství (obci), zemi a prostředí, ve kterém žijí
- Stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte
- Vést ke zdravým životním návykům a postojům:

Ve třídách vytváříme a vybavujeme prostory členěné na koutky – **Centra aktivit**.

1. Rozvíjí tři klíčové životní dovednosti, které jsou v dnešní rychle se měnící době obzvlášť potřebné: komunikaci, kooperaci a řešení problémů

2. Systém práce je založen na: metodách přímých zážitků, využívá dětské zvědavosti a potřeby objevovat, vede děti k individuální práci, probouzí v dětech aktivní zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat, ale i ukázat, co všechno už samo umí, zvládne a dokáže, nepředkládá dětem jen hotové návody, ale naopak jim umožňuje hledat samostatné cesty tvořivým myšlením a vlastním nápadem.

3. Mezi hlavní cíle patří naučit děti: přijímat změny a aktivně se s nimi vyrovnávat

- kriticky myslet a umět si vybírat, nést za svou volbu odpovědnost, rozpoznávat problémy a řešit je, být tvůrčí, mít představivost, sdílet zájem a odpovědnost vůči společenství, podporovat zdraví a tělesný rozvoj, osobní spokojenost a pohodu.

Pedagogové nabízejí dětem aktivity podporující objevování, experimentování, kladení otázek, tvořivost a autonomii a iniciativu každého z dětí. Vytvářejí situace, v nichž děti aplikují to, co se naučily ve škole, v každodenním životě a v reálných situacích. Poskytují dětem věkově přiměřenou možnost využívat při učení informační technologie a rozvíjet tak dovednosti potřebné pro budoucí uplatnění v informační společnosti.

Centra aktivit

Pracovní prostory – koutky určené pro práci s dětmi v malých skupinkách. Snahou je, aby zde děti nacházely dostatek inspirací, nápadů, pomůcek a materiálů pro svůj rozvoj. Cílem je, aby se tato centra stala dílnami, v nichž se dítě samo učí prostřednictvím hry a práce s různými materiály, které děti mohou tvořivým způsobem využívat. Materiál je vybírán tak, aby v dětech vzbuzoval zvědavost, a aby je lákal k použití. Děti se učí tím, že si hrají a pracují v malých skupinkách, což jim dává možnost přirozeně komunikovat, řešit problémy samostatně nebo v kooperaci s kamarády, rozhodovat se, procvičovat si vyjadřovací schopnosti, akceptovat rozdíly mezi lidmi. Jsou tak vedeny k samostatnosti i ke spolupráci. Učení se tak pro malé děti stává hrou a hra naopak učení.

Ve vzdělávací nabídce hrají centra aktivit důležitou úlohu. Není však bezpodmínečně nutné využívat vždy a za každých okolností všechna centra. Záleží na uvážení učitelky, kdy, a v jakém časovém horizontu centra využije.

Jaká jsou centra aktivit a činnosti v nich?

Domácnost

Centrum Domácnost je pracovní koutek, kde si děti mohou hrát na domácnost, a to nejen „jako“, ale doopravdy. Je vybaveno nábytkem, který bývá v kuchyni – pracovním stolem, příborníkem, policemi na nádobí, malým vařičem, elektrickou troubou. Nádobí je také funkční, opravdové –

hrnce, pánve, mísy, hrníčky, talíře, příbory, vařečky, kvedlačky, prkénka na krájení ovoce, zeleniny a jiných druhů potravin, nože příborové, struhadlo, různé tvary na vykrajování těsta.

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: Příprava ovocných, zeleninových salátů, příprava pomazánek, příprava jednohubek, pečení buchty, cukroví, vizovického pečiva, vaření pudinku, krupice, polévky, čaje atp., pečení placek, palačinek

Ateliér

Výtvarný ateliér rozvíjí city dětí, poskytuje možnost komunikovat beze slov, dovoluje uvolnit citový přetlak, dodává pocit síly a uspokojení z vytvořeného díla, rozvíjí u dětí jemnou motoriku, hmat, zrakovou percepci, podporuje koordinaci oko-ruka. Dává možnost pracovat ve skupině a střídát se, učí děti starat se o svěřený materiál a vede je k samostatnosti. Podporuje rozvoj inteligenčních schopností. Pomůcky jsou dětem dostupné, na policích jsou pastelky, voskovky, fixy, tužky, suché pastely, barvy prstové, temperové, potravinářské, kelímky na vodu, hadříky na utírání štětců, molitanové houbičky, špejle, podložky a modelovací hmoty, špachtle, výkresy a papíry různé kvality a barvy, nůžky, lepidla, stužky, zbytky látek a molitanů, klubička vlny, časopisy na vystřihování.

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: Malovat na dané téma štětcem, houbičkou, prsty, experimentovat s barvami, kreslit pastelkami, tužkou, fixy, křídami, špejlí máčenou do tuše, zmizíkem do inkoustového podkladu, modelovat z hlíny, z formely, z těsta, vytvářet koláže z papíru, z textilu, z jiných materiálů, zhotovovat prostorové výrobky z krabic, stužek, špejlí, sklad z papíru, vystřihovat z různých materiálů, z časopisů....

Dílna

V tomto pracovně-technicky zaměřeném centru mají děti možnost pracovat s různým materiálem a nástroji. Děti zde mají k dispozici kladívka, pilky, hřebíky, šroubky, šroubovák, svěrák, kleště a kombinačky, dráty, odřezky a prkénka z měkkého dřeva, kusy polystyrenu, lepenky, krabice, korek, špulky, plastové lahve a lepidla.

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: Zatloukat hřebíky, řezat menší kousky z prkének, zhotovovat různé předměty, ptačí budky, krmítka, žebříčky ke květinám, vytvářet doplňky k hrám v jiných centrech, vytvářet prostorové stavby z krabic – domy, zvířata, opravovat poškozené a poškozené hračky (dřevěná autíčka, vláčky), tvořit ozdobné předměty z drátů, využívat plastové lahve k výrobě přesýpacích hodin, váziček, květin atp., tvořit imitace elektrických obvodů...

Knihy a písmena

Centrum Knihy a písmena slouží k podchycení zájmu o literaturu, o čtení a psaní, i když v předškolním věku jde především o nápodobu čtení a psaní. Základy rozvoje gramotnosti v předškolním věku se tvoří na základě příležitostí, v nichž děti nenásilným způsobem poznávají souvislosti mezi skutečnými předměty a nápisy. Začíná-li dítě vnímat obrysy, schémata a znaky, které obohacují skutečné předměty, fotografie a kresby, spojí si tak grafické a předmětové jevy v ucelené souvislosti. Děti pak chápou písmena a číslice nikoli jako oddělený poznatek, ale naopak jako součást získávaných poznatků.

Děti zde mají k dispozici nejen knihy a časopisy, ale i tužky, písmena z různých materiálů, pastelky, nůžky, razítka, děrovač, lepidlo, skládačky z písmen nebo číslic, papírová písmenka na vystřihování, kazety s pohádkami, tabuli s magnety....

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: Poslouchat pohádky, básničky, říkadla, seznamovat se s knihou a jejím obsahem, prohlížet a vyhledávat obrázky k tématům, vyprávět příběhy podle obrázků, opisovat slova, psát nápodobou, kreslit a psát na tabuli, vystřihovat, porovnávat a nalepovat písmena, skládat puzzle, hrát slovní hry, hrát si se slovy a rýmem, hledat dvojice obrázků – slovo, využívat říkanky, rozpočítadla, vyhledávat počáteční nebo koncové hlásky, vytleskávat slova, luštit labyrinty....

Dramatika

V centru Dramatické hry probíhají především napodobivé a námětové hry. Děti si hrají, napodobují dospělé a učí se různým sociálním rolím. Rozvíjejí své schopnosti zvládat různé situace a chápat je. Hry jsou důležitým podnětem pro rozvoj sociálního citění a sociální komunikace, děti se učí řešit konfliktní situace, vcítit se do druhého člověka, podělit se o věci a hračky, komunikují s ostatními dětmi, vyměňují si myšlenky a tím zlepšují svou výmluvnost, rozšiřují slovní zásobu a upevňují si pojmy.

V centru Dramatické hry je paraván, skříňky s policemi, stůl, křesílka, velké zrcadlo. Jsou zde k dispozici různé převleky, oděvy, doplňky – kabelky, klobouky, závoje, šátky a jiné. Důležitými pomůckami jsou loutky, maňásci. Pro námětové a napodobivé hry jsou jednotlivé pomůcky uloženy v označených boxech, např. lékaři, kadeřnictví, pošta, obchod. Jsou zde také kočárky, panenky, oblečení pro panenky....

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: hry na rodinu, na kadeřnictví, obchod, poštu, lékaře, hry na různá povolání, hra na divadlo, dramatizace scének, motivační hry...

Pokusy a objevy

Centrum Pokusy a objevy slouží k různým pozorováním, k pokusům biologickým i chemickým, k pěstování rostlin a k objevování. Je zde koutek živé i neživé přírody, děti se mohou starat o živé zvířátko.

Koutek je vybaven různými přírodninami a pomůckami – kamínky, mušle, kousky kůry, mech, listy, herbáře, lupy, mikroskop, písek, baterka, nádobky na sbírky. Děti používají naučné knihy a encyklopedie i z centra Knihy a písmena.

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: Pozorovat lupou nebo mikroskopem hmyz, rostliny, přírodniny, strukturu dužnin ovoce a zeleniny, pozorovat skupenství vody, dělat pokusy se světlem, s roztoky, provádět pokusy s magnetem, dělat otisky a odlitky ze sádry, zhotovovat herbář, sázet rostlinky, semínka, pozorovat jak klíčí luštěniny, zrní, co potřebují rostliny k životu...

Kostky

Z kostek může dítě stavět cokoli chce, může stavět stále stejnou věc, pozměnit ji nebo stavět něco zcela nového. Z kostek nelze stavět ani chybně ani správně. Protože neexistuje jediný správný vzor, děti mají volnost ve výběru, prostor pro vlastní vkus, sebevyjádření a rozvoj představivosti, fantazie

a tvořivosti. Děti si zde procvičují hrubou a jemnou motoriku, zvyšují sebedůvěru, rozvíjejí sociální a jazykové dovednosti, získávají cit pro geometrické obrazce, upevňují znalosti z různých oblastí (matematika, fyzika), rozvíjejí inteligenci.

Děti v tomto centru mají k dispozici různé typy dřevěných nebo umělohmotných kostek, molitanovou stavebnici, klasické barevné nebo obrázkové kostky, velké stavebnice, autíčka, letadla, dopravní značky, figurky zvířat, dopravní koberec....

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: Přenášet a třídit kostky, vytvářet stavby k tématům (kde bydlíme, zvířata, zoo, rakety, letadla, les), hry na dopravu (stavba silnic, letišť, mostů...), třídění, poměřování, určování polohy, stavět z kostek překážkové dráhy, stavět podle plánu....

Manipulační a stolní hry

Centrum manipulačních her je zaměřené především na rozvoj jemné motoriky, fantazie, trpělivosti, vůle pro dokončení díla, poznávání barev, geometrických tvarů, čísel, zvířat, rostlin, druhů práce.

Rozvíjejí se zde matematické představy, jazykové a sociální dovednosti, buduje se základ pro pozdější psaní, ale i tvůrčí a estetické vyjádření. Při společenských hrách se děti učí barvám, počítání, dodržování pravidel, sebeovládání a rozvíjení dovedností spolupracovat, mít radost ze hry, přijímat úspěch i neúspěch, který není závislý na výkonu, ale na náhodě a vyrovnat se s ním. Hry v tomto centru vyžadují zaostření oka a koordinaci oko-ruka.

Děti zde mají k dispozici různá pexesa, domina, puzzle, skládačky, drobné hříbečky, kuličky, skleněné chipsy, mozaiky, korálky různých velikostí, tvarů na navlékání, magnetické tabulky, stavebnice Seva, Seko, Cheva, Lego, společenské hry.

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: stavby ze stavebnic podle vlastní fantazie a na dané téma, hry s dominem, pexesem, sklad puzzle, vytvářet mozaiky z různých tvarů, společenské hry, navlékat korálky podle daného návodu i podle vlastní fantazie.

Voda a písek

Práce v centru Voda a písek je pro děti vždy velkým zážitkem a dobrodružstvím. Hry s těmito materiály podporují smyslový a tělesný rozvoj, koordinaci svalů celého těla, rozvoj jemné motoriky. Přemísťováním, porovnáváním váhy si děti rozvíjejí matematické představy. Hra zde podporuje chápání přírodních zákonů – např. co plave, co se potopí. Koutek Voda a písek je v příznivém období využíván na školní zahradě, aby dětem nabídl dostatek prostoru a možností souvisejících s venkovním prostředím.

Pro centrum Voda a písek jsou vhodné tyto doplňky: kbelíky, lopatky, formičky, trychtýře, odměrky, sítko, vodní mlýnky, plovoucí hračky – lodičky, zvířata, ryby, mušle, kamínky, klacíky, molitanové houby, dřevěné, polystyrénové i kovové předměty...

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: přelévat vodu, hry s vodními mlýnky, pokusy s předměty, které se potopí a které plavou, třídění, psát do písku prsty, klackem, otiskovat předměty do vlhkého písku, stavět z písku – hrady, tunely, rybník, pohoří, sopky, doplňovat stavby přírodninami, přesívat suchý písek....

Hudba

Hudba je univerzálním prostředkem komunikace, zábavy, poučení i uklidnění dětí. Je jedním z nejbohatších zdrojů pro učení dětí předškolního věku. Je přirozenou součástí jejich hry a styku s dospělými. Nejcennějším nástrojem je lidský hlas. Existuje niterná spojitost mezi hudbou a citem a hudbou a jazykem. Děti hudbu také spontánně vytvářejí. Hudební zážitky pěstují představivost a podněcují improvizaci. Hudba pomáhá rozvíjet dítě především v oblasti citů. Hudba je pro děti silným zdrojem emocí, je prostředkem, jak si najít cestu k uzavřenějším či nespělým jedincům. Hudba podporuje jazykový vývoj, uvolňuje napětí, rozvíjí schopnost zapamatování, motoriku, koordinaci pohybů, napomáhá rozvoji myšlení a abstrakci

Děti zde mají k dispozici rytmicko – melodické nástroje, triangel, rolničky, chrastítka, zvonkohru, flétnu, bicí nástroje, xylofon....

Činnosti, které zde děti mohou vykonávat: zpěv písní, rytmizace písní a říkadel, vytleskávání melodií, slov, podupávání, tanec, broukání, sluchové hry, hra na ozvěnu a poslech klasické hudby, balet, pohybové hry s písněmi...

Zahrada

Zahrada je vybudována v přírodním stylu a slouží především k naplňování cílů ŠVP mateřské školy. Zde se děti seznamují s různými přírodními společenstvími. Rozdělena je do několika zákoutí, která vychází jak z dispozice zahrady, tak je kladen důraz na rozmanitost charakterizující různé druhy živočichů nebo přírodních živlů. Zařízení je určeno pro děti předškolního věku, které navštěvují naši mateřskou školu. Součástí jsou travnaté plochy, chodníky, okrasné stromy a keře, užitkové a bylinkové záhony, zahradní domek a dřevěný altán, zastíněné pískoviště chráněné krycí plachtou a 2 zabudované lavičky s opěradlem.

Členění zahrady

1. „**Pole – pastvina**“ – vrbová chýše, hnízdo, vahadlová houpačka kůň, houpadlo pružinové ovce (3 ks), houpadlo pružinové kůň (2 ks)
2. „**Zahrádka**“ – vyvýšené výpěstkové záhony (2 ks), vyvýšený bylinkový záhon, kompostér
3. **Učebna pod širým nebem** – dřevěný altán kruhového tvaru s tabulí
4. „**Ptačí říše**“ – prohazovadlo (3 ks), ptačí budka (2 ks), krmítko pro ptáky, pítka pro ptáky
5. „**Les – hmyzí říše**“ – keře a trvalky, hmyzí domečky, lanová herní sestava pavouk
6. **Smyslový chodník**, hmatník
7. **Písek** – pískoviště kruhového tvaru, plachta nad pískovištěm, domek na nářadí, lavičky (2 ks)
8. „**Vodní svět**“ – mlhoviště, balanční sestava krokodýl, houpadlo pružinové delfin, balanční kule prolézačka

Děti pracují v jednotlivých centrech podle vlastního výběru a podle společně stanovených pravidel. Po ukončení činnosti po sobě uklízejí a v hodnotícím kruhu reflektují výsledky své práce, sdílejí s ostatními své dojmy, pocity a zážitky.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, respektuje **všechny oblasti rozvoje dítěte** a v maximální možné míře se snaží o naplňování všech cílů předškolního vzdělávání. Mateřská škola si klade za cíl doplnit rodinnou výchovu, obohatit denní program dítěte a vytvořit podnětné podporující jeho aktivní rozvoj a učení. Mateřská škola se snaží usnadnit dítěti jeho další životní a vzdělávací cestu maximální podporou individuálních rozvojových možností dětí. Záměrem mateřské školy je dovést dítě na konci jeho předškolního období k tomu, aby v rozsahu svých osobních předpokladů získalo věku přiměřenou fyzickou i sociální samostatnost a základy kompetencí důležitých pro jeho další rozvoj a učení, základy kompetencí pro život a vzdělání, pro zdravé sebevědomí a sebejistotu, pro schopnost být sama sebou a zároveň se přizpůsobit životu v sociální komunitě, v kulturní a multikulturní společnosti. Vzdělávání je věkovým a individuálním zvláštnostem předškolního dítěte, elementárním možností jeho chápání a vidění světa v přirozených životních souvislostech a okolnostech, v nichž dnešní dítě vyrůstá, a jež tvoří základy pro celoživotní učení i pro schopnost jednat v duchu základních lidských a etických hodnot.

Dítě odcházející z naší mateřské školy by mělo mít v elementárním pojetí vytvořeny **klíčové kompetence** důležité pro jeho bezproblémový vstup do další životní etapy, kterou je základní škola, a to především v oblastech charakterizovaných v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (*kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnosti a občanské*).

Školní vzdělávací program směřuje **k výchově k lidským právům, toleranci a kultuře lidských vztahů** a odráží hlavní úkoly výchovy a vzdělávání u dětí předškolního věku. Tento záměr prolíná celým dnem mateřské školy. Mateřská škola usiluje o přizpůsobení podmínek školy potřebám dětí a snaží se o maximální pohodu, pocit bezpečí, pozitivní vztahy mezi dítětem a pedagogem i mezi všemi ostatními zúčastněnými. Nakolik se nám tento záměr daří je možné pozorovat v tzv. „skrytém kurikulu“ jednotlivých tříd.

6. Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah je členěn do čtyř celků – čtyř ročních období. Každý z těchto celků obsahuje integrované bloky s možností zařazení do jednotlivých měsíců. Obsah integrovaných bloků je vzájemně propojen.

Integrované bloky nabízí seznamy témat, jež nemusí být pevně časově daná, jsou pouze orientační, učitelka má možnost výběru tématu i časového rozsahu dle vlastního uvážení a v neposlední řadě i podle situace, která se jí momentálně naskytá.

Vzdělávací nabídka dále koresponduje s aktuálním platným Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání v jednotlivých dílčích vzdělávacích cílech, vzdělávací nabídkou, očekávanými výstupy v jednotlivých oblastech předškolního vzdělávání (biologické, psychologické, interpersonální, sociálně kulturní a environmentální) a klíčovými kompetencemi (kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a personální kompetence, činnostní a občanské kompetence) tak, aby byly v průběhu školního roku využity v co možná největší míře během každodenních činností, ve školním vzdělávacím programu jsou však uvedeny stěžejní dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídka, očekávané výstupy a klíčové kompetence s ohledem na dané téma. Každé téma obsahuje charakteristiku tématu a nabízí učitelkám názvy týdenních podtémat.

Plánování: Jednotlivé integrované bloky jsou dále učitelkami rozpracovávány v týdenním plánování formou **činností v Centrech aktivit**, které ve svém pojetí zahrnují všechny oblasti předškolního vzdělávání, rozvíjejí psychickou i fyzickou samostatnost dětí. Podtémata jednotlivých týdnů jsou plně v kompetenci učitelek – vycházet může z daného integrovaného bloku a tématu nebo může záviset na mimořádných situacích souvisejících s děním v mateřské škole či jejím okolí (návrhy jednotlivých podtémat jsou uvedeny v daném tématu jako nástroj k výběru z nabízených možností, učitelky si však mohou zvolit i název vlastní, vždy však korespondující s týdenní nabídkou činností).

Babí léto poletuje

1. Můj svět s kamarády

Charakteristika: Seznamování s prostředím mateřské školy a s jejími zaměstnanci, seznamování dětí a upevňování jejich návyků, vědomostí a dovedností souvisejících s organizací dne v mateřské škole, navazování vztahů se spolužáky i s dětmi z ostatních tříd, efektivní odbourávání případných adaptačních potíží.

Nabídka podtémat: „Hurá do školky!“, „Já a moji kamarádi“, „Naše školka, moje třída“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- získání relativní citové samostatnosti
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

Vzdělávací nabídka

- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- spontánní hra
- aktivity podporující sbližování dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě

Očekávané výstupy

- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství

- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
- se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

---

2. Strýček podzim t'uká na dveře

Charakteristika: Seznamování dětí a rozšiřování povědomí o přírodě v souvislosti se změnou ročního období, o plodech podzimu ve volné přírodě i pěstovanými lidmi na zahrádkách či na poli, o jejich významu v souvislostech na zdravý životní styl a posilování osobního zdraví, o využití plodin v potravinářském průmyslu.

Nabídka podtémat: „U babičky na zahrádce“, „Jak chutná podzim“, „Skřítek Podzimníček“, „Hříbku, hříbku – ukaž se mi“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka

- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy

- zachovávat správné držení těla
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky

- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých

---

3. Všechny barvy světa

Charakteristika: Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o změnách v přírodě souvisejících s nadcházejícím ročním obdobím, o změnách v přírodě souvislosti s počasím a střídáním přírodních jevů, o volně žijících zvířatech v období příprav na zimní spánek a pomoci člověka. Rozšiřování povědomí o tradicích spojených s uctíváním vzpomínky na ty, jež už nejsou mezi námi.

Nabídka podtémat: „Padá listí zlaté, rudé“, „Podzim v lese“, „Prší, prší, jen se leje“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj schopnosti sebeovládání
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé

Očekávané výstupy

- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky

Kraj pod bílou peřinou

---

1. Kouzelné Vánoce

Charakteristika: Seznamování dětí a rozšiřování jejich povědomí o tradičních předvánočních radovánkách a vánočních zvycích, prožívání radosti z příjemných zážitků a radostného očekávání příchodu Mikuláše a Ježíška za doprovodu vánočních koled.

Nabídka podtémat: „Mikulášovo překvapení“, „My se čerta nebojíme“, „Píšeme dopis Ježíškovi“, „Vánoční stromeček zavoněl v pokoji“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

Vzdělávací nabídka

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- cvičení organizačních dovedností
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí

Očekávané výstupy

- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

---

2. Ledové království

Charakteristika: Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o změnách v přírodě souvisejícími se změnou ročního období, o tradicích souvisejícími s příchodem Tří králů či masopustu, o aktivitách souvisejících se zimním obdobím. Dále seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o lidském těle a ochraně zdraví nejen v souvislosti s počasím korespondujícím se zimním časem, o dodržování pravidel zdravého životního stylu.

Nabídka podtémat: „Sněhulák je velký pán“, „První vločka, druhá, třetí – tak vypadá zima, děti“, „Když kamarád stůně“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- námětové hry a činnosti
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)

Očekávané výstupy

- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem

- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

---

3. Tajemství pohádek

Charakteristika: Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o knihách, o světě pohádek, příbězích pro děti, nadpřirozených bytostech a fantazii, o rozmanitosti lidských povah, nacházení morálních hodnot a kladných vzorů ukrytých v příbězích.

Nabídka podtémat: „Kniha je můj kamarád“, „Bylo, nebylo...“, „Kouzlení s knížkou“, „Masopustní karneval“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

Vzdělávací nabídka

- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- prohlížení a „čtení“ knížek
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií

Očekávané výstupy

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim
- zorganizovat hru
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
- se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění

Jak se rodí jaro

1. Co se děje v travě

Charakteristika: Seznamování dětí a rozšiřování jejich povědomí o rozmanitosti přírody, objevování podmínek pro růst rostlin, o nastupujícím období jara a změnách v přírodě i v okolí lidských obydlí souvisejících s příchodem období jara. Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o domácích zvířatech, způsobu života a významu pro člověka, o tradicích a oslavách vázaných na rodící se život.

Nabídka podtémat: „Volám tě, sluníčko“, „Poslové jara“, „Ukaž se mi, sněženko“, „Dědečkova farma“, „Hody, hody, doprovody“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Vzdělávací nabídka

- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

---

2. Cestou, necestou... aneb Cesta kolem světa

Charakteristika: Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o složkách záchranného integrovaného systému, vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu směřujících k prevenci úrazů, seznámení s pravidly bezpečného provozu, s rozmanitostí dopravních prostředků. Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí jiných kulturách, o planetě Zemi v souvislosti s oslavami Dne Země, o rostlinách a zvířatech obývajících naši planetu před miliony let, o vesmíru a plynutí času. Rozšiřování povědomí o tradici pálení čarodějnic.

Nabídka podtémat: „Co to houká, kdo to jede?“, „Jak šlo vejce na vandr“, „Naše Země kulatá“, „Co je svět světem“, „My a vesmír“, „Bába letí na koštěti“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- rozvoj kooperativních dovedností
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- poznávání jiných kultur
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- konstruktivní a grafické činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat

- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)

Očekávané výstupy

- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

---

3. Já a moje rodina

Charakteristika: Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o rodině, rodinných vazbách a vztazích, posilování citového vztahu ke všem členům rodiny, o svátku maminek. Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o zaměstnání rodičů, o rozmanitosti profesí a potřebě jejich zastoupení ve společnosti.

Nabídka podtémat: „Moje rodina, můj svět“, „Moje milá maminko“, „Máma, táta, babička – rodina je celička“, „Ten dělá to a ten zas tohle“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka

- samostatný slovní projev na určité téma
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)

- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy

- učit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- utvořit jednoduchý rým
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé

Klíčové kompetence

dítě ukončující předškolní vzdělávání

- se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat

Kam až slunce dohlédne

1. O světě už všechno víme, tak se do něj vypravíme

Charakteristika: Seznamování dětí a upevňování jejich povědomí o všem, co je obklopuje – seznámení s naší republikou a rodným městem, o jeho historii, významných osobnostech, architektuře, zpřesňování povědomí o blízkém i vzdálenějším okolí mateřské školy, o životě ve společnosti v souvislosti s navázanými vztahy, upevňování pozitivního postoje k přírodě. Seznámení dětí a upevňování jejich povědomí o období souvisejícím s oslavami Dne dětí a Dne otců, o čase předcházejícímu letním prázdninám a cestování, a o loučení s mateřskou školou.

Nabídka podtémat: „Moje rodná země“, „Naše město“, „Můj milý tatínku“, „Zamáváme kamarádům“, „Těšíme se na prázdniny“ apod.

Dílčí vzdělávací cíle:

- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice

Očekávané výstupy

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- chápat slovní vtip a humor
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- spolupracovat s ostatními
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

Klíčové kompetence*dítě ukončující předškolní vzdělávání*

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

7. Evaluační systém a pedagogická diagnostika

Hlavním cílem evaluace je průběžné vyhodnocování vzdělávacího procesu a výsledky vzdělávání, vyhledávání silných a slabých stránek,

	Integrovaný blok	Téma	Soulad RVP PV / ŠVP / TVP	Záznamy o dítěti	Individuální plány	
Cíle	Vyhodnotit naplnění stanovených záměrů v rámci zrealizované vzdělávací nabídky	Zhodnotit soulad vytvořených témat daného IB	Ověřit soulad RVP PV / ŠVP / TVP	Vytvořit přehledy o rozvoji, vývojových pokrocích dítěte	Zhodnotit individuální vzdělávací pokroky dětí s odkladem školní docházky	
	Stanovit záměry do dalšího tématu	Posoudit naplnění stanovených záměrů a cílů, stanovit závěry	Hodnocení naplnění záměrů, vzdělávacího obsahu, podmínek, metod, forem, spoluúčast rodičů, dílčí projekty			
Zajištění	Učitelky	Učitelky	Učitelky	Učitelky	Učitelky	
Nástroje	Záznam do TVP formuláře	Po ukončení IB záznam do formuláře	Záznamy o dětech	Záznamy o dětech (formuláře)	Výsledky stanovení školní zralosti odborníky	
	Konzultace učitelek, dle potřeby popis v Záznamech o dětech	Evaluace TVP	Hospitační záznamy	Stanovení opatření	Konzultace učitelek	
	Konzultace s rodiči	Konzultace učitelek	Pedagogické rady	Pedagogické rady	Konzultace učitelek	Konzultace s rodiči
				Záznamy akcí	Konzultace s rodiči	
			Fotodokumentace	Pedagogické porady		
		Hodnocení školy	Konzultace s odborníky (PPP Svitavy)			
Časový harmonogram	Po ukončení realizace IB	Vždy po ukončení tématu	1x ročně	2x ročně, individuálně dle potřeby	Průběžně	

Zaměření autoevaluace	Pedagogický styl a klima školy,	Spolupráce s rodiči	Personální oblast
Cíle	Naplňování zvolených záměrů	Spokojenost rodičů	Odborný růst pedagogických pracovníků
	Dobrá pověst školy	Vzájemná důvěra	
Kritéria	Spokojenost dětí, rodičů a zaměstnanců školy	Naplněnost školy	Styl práce odpovídá potřebám a zájmům dětí
Nástroje	Dotazníky	Rozhovor	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
	Pozorování	Dotazník	Samostudium
	Rozhovory s rodiči, dětmi, zaměstnanci	Anketa	Předávání zkušeností a námětů na pedagog. radách
Časový harmonogram	Průběžně, během školního roku	Rozhovory průběžné	Průběžně
		Dotazník 1x ročně	
		Rozhovory s rodiči	

8. Použitá literatura

Zákon č. 561/2004 Sb. *Školský zákon*.

Vyhláška č. 14/2005 Sb. *Vyhláška o předškolním vzdělávání*

Kolektiv autorů. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Ministerstvo školství a tělovýchovy, Praha, 2021.

Prášilová M. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-712-7

Kolektiv autorů. *Předškolní vzdělávání orientované na dítě, Přístup Step by Step / Začít spolu*. Step by Step ČR, o. p. s., Praha, 2020, ISBN 978-80-907802-0-0

Podpisy učitelek:
